

การใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร เขตการศึกษา 5

นางสาว สมคิด อยู่แก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-746-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018250

111159821

THE IMPLEMENTATION OF PROCESS SKILLS IN INSTRUCTION OF
TEACHERS IN THE LIFE EXPERIENCES AREA IN THE CURRICULUM
DEVELOPMENT CO-ORDINATING SCHOOLS,
EDUCATIONAL REGION FIVE

Miss. Somkid Youkaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-746-4

SOMKID YOUKAEW: THE IMPLEMENTATION OF PROCESS SKILLS IN INSTRUCTION OF TEACHERS IN THE LIFE EXPERIENCES AREA IN THE CURRICULUM DEVELOPMENT CO-ORDINATING SCHOOLS, EDUCATIONAL REGION FIVE. ADVISOR: ASSO.PROF.RAMSAMORN YOOSATHAPORN

This research aims to study process skills in teaching, their implementation and problems of Prathom Suksa five teachers who teach the Life Experiences Area subject in the curriculum development co-ordinating schools in Educational Region five. The research population consists of twenty-seven school administrators, and teachers in the area of the Life Experiences including selected twenty-seven classes of Prathom Suksa five students as well as six selected teachers for understudying in this area. The research itself has been carried out through (1) a test (2) an observation form and (3) questionnaires.

The results of the research are as follows:

1) The Prathom Suksa five teachers who instruct the subjects in this area have sufficient knowledge of the process skills in teaching by acquiring from books and documents of the Academic Division.

2) In terms of the implementation of process skills in teaching, most of the Prathom Suksa five teachers use the techniques of asking questions and group process techniques. Of the nine stages in the process skills in teaching, all the teachers use the first stage.. realizing the problems and their importance for studying and the sixth stage.. teaching with pleasure. The fourth stage..evaluation and decision-making.. is rarely used. Most of the teachers are unable to apply all the nine stages to one teaching period. Nor can they do so in each segmental unit. Yet, they can make use of the nine stages after they have finished teaching one whole study unit.

3) As for problems arising from the implementation of process skills in teaching faced by the Prathom Suksa five teachers, it is found that all of the problems are at the moderate level. They are, for example, teachers' lack of an opportunity to take part in seminars or workshops on the implementation of process skills in teaching, and inadequate supplies of books and documents from the Academic Division.

ภาควิชา Elementary Education
สาขาวิชา Elementary Education
ปีการศึกษา 1991

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการวิจัยที่ได้
ให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์ ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์วารี ธีระจิตร กรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจสอบจนเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจแก้ไข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน ในโรงเรียน
ร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร เขตการศึกษา 5 ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวก
สะดวกแก่ผู้วิจัยเมื่อครั้งเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณที่ ๆ เพื่อน ๆ และพี่สาวทุกคน ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจ
ตลอดมา

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบระลึกถึง พระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้ชีวิต
และเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่

สมคิด อยู่แก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
ข้อตกลงเบื้องต้น	10
คำจำกัดความ	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	14
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	15
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กับการจัดการเรียนการสอน	15
สาระสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	16
แนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถม ศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	18
สาระสำคัญของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	27
ขอบข่ายโครงสร้างเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	28
วิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ทักษะกระบวนการกับการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต .	37
กระบวนการที่ควรปลูกฝังในการสอนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต	38
ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต . .	42
การสอนที่เน้นกระบวนการ	44
ลักษณะการสอนที่เน้นกระบวนการ	45
ประเภทของการสอนที่เน้นกระบวนการ	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
ประชากรและตัวอย่างประชากร	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	82
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	196
สรุปผลการวิจัย	199
อภิปรายผลการวิจัย	211
ข้อเสนอแนะ	232
รายการอ้างอิง	234
ภาคผนวก	240

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	การจัดเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.....	30
2	จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้สอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใน โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร เขตการศึกษา 5.....	74
3	จำนวนและค่าร้อยละ ของครูจำแนกตามสถานภาพส่วนตัว..	89
4	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามเกณฑ์การประเมิน ความรู้ทักษะกระบวนการในการสอน.....	94
5	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น.....	95
6	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นคิดวิเคราะห์หาคำอธิบาย.....	98
7	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นการสร้างทางเลือกหลาย.....	100
8	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือก.....	102
9	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นการวางแผนและกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติ...	104
10	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นการปฏิบัติด้วยความชื่นชม.....	106
11	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นการประเมินในระหว่างปฏิบัติงาน.....	108
12	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนขั้นการปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ.....	110

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนชั้นการประ เมีนผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ . . .	111
14	จำนวนและค่าร้อยละของพฤติกรรมการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนแต่ละชั้นจําแนกตามจำนวนครั้งที่สังเกต	112
15	จำนวนและค่าร้อยละของพฤติกรรมการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอนครบกระบวนการ จําแนกตามจำนวนครั้งและ จำนวนหน่วยย่อยการเรียนสังเกตการสอน	113
16	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นตระหนักในปัญหาและความจําเป็น	114
17	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์	116
18	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นการสร้างทางเลือกหลากหลาย . .	118
19	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นการประเมินและตัดสินใจเลือก ทางเลือก	120
20	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นการวางแผนและกำหนดขั้นตอน ในการปฏิบัติ	122
21	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นการปฏิบัติด้วยความชื่นชม	123
22	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นการประเมินผลในระหว่าง ปฏิบัติงาน	125
23	จำนวนและค่าร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นการปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ	127

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนชั้นการประเมินผลรวม เพื่อให้ เกิดความภูมิใจ	128
25	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามการใช้วิธีสอนและ สื่อการสอน	129
26	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามสภาพการใช้ทักษะ กระบวนการของการสอนในแต่ละชั้น	132
27	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามสภาพนโยบายและ แผนงานการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน	136
28	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามสภาพการได้รับความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน	140
29	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามสภาพการได้รับการ สนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน	144
30	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาด้าน นโยบาย และแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน ของครู	148
31	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาด้านการ ได้รับความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการในการ สอนของครู	149
32	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาด้านการ ใช้เทคนิควิธีสอน ที่เหมาะสมกับการใช้ทักษะกระบวนการใน การสอนของครู	151
33	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาในด้าน การได้รับการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน ของครู	153

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
34	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามสถานภาพส่วนตัว	155
35	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครู.....	161
36	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามสภาพการเตรียมการสำหรับการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครู	166
37	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามสภาพการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครู.....	173
38	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาสำหรับผู้บริหารในด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครู.....	177
39	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาสำหรับผู้บริหารในด้านการเตรียมการสำหรับการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครู.....	179
40	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาสำหรับผู้บริหารในด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครู.....	181
41	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว	183
42	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น.....	185
43	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์.....	186
44	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นการสร้างทางเลือกหลากหลาย.....	187

รายการตารางประกอบ(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
45	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นการประเมินผลและตัดสินใจเลือกทางเลือก.....	188
46	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นการวางแผนและกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติ.....	189
47	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นการปฏิบัติด้วยความชื่นชม.....	190
48	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นการประเมินผลในระหว่างปฏิบัติ.....	191
49	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นการปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ .	192
50	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสภาพการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูชั้นการประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ.....	193
51	ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาสำหรับนักเรียนในด้านการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครู .	194